

doeleinden, welke betrekking hebben op ons eigen kerkelijk leven.

Voorts droeg de Kerkeraad mij op Uwe aandacht te vestigen op de schrikkelijke vervolgingen, waaraan de Christenen onderworpen zijn, met name in Rusland, waar duizenden Christenvoorgangers en gemeentelieden vermoord zijn en nog worden, mede onder den invloed van vele afvallige Joden, die de trouwe discipelen van Christus willen uitroeien van de aarde.

Daarom zou de Kerkeraad het zeer op prijs stellen, indien van Joodsche zijde daartegen ook een krachtig protest werd gehoord.

Nu van Uwe zijde de hulp en de offervaardigheid van de Christenen wordt ingeroepen, zouden wij het ten eerste waardeeren, indien van Joodsche zijde de oproep om steun voor de vervolgd Christenen krachtig werd ondersteund.

Met belangstelling ziet de Kerkeraad Uw antwoord dienaangaande tegemoet.

Met betuiging van hoogachting,

Uw dienstw. dnr.

Praeses van den Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk.

Het lijkt ons een uitnemende gedachte, het ééne aan het andere te verbinden. Een publiek getuigenis, waaraan door wat hier staat, officieel uitdrukking gegeven wordt, zou inzonderheid thans op zijn plaats kunnen zijn.

K. S.

„Bellamy-Nieuws” over Gods Woord.

Zooals bekend is, staat de Internationale Vereeniging „Bellamy” op het standpunt, dat het stelsel door haar gepropageerd, ook voor christenen, die geloovig de H. Schrift aanvaarden, te accepteren is. Deze vereeniging doet nu en dan pogingen om aan te toonen, dat de Bellamy-Beweging met Gods Woord niet in strijd komt en dat de christenen eigenlijk met vreugde tot deze beweging moeten toetreden.

Men kan niet zeggen, dat deze pogingen geslaagd mogen heeten.

In één van de laatste nummers van „Bellamy-Nieuws” (1 Nov. 1908), een blad, dat officieel orgaan is van de vereeniging en dat twee keer per maand uitkomt, komt een hoofdartikel voor, waarin een nieuwe poging wordt ondernomen om de overeenkomst van Gods Woord en de kerngedachten van de Bellamy-Beweging aannemelijk te maken. Dit artikel bevat een tweegesprek tusschen een zekeren heer Smit, die het Collectivisme is toegedaan, en een bijbelgeloovige. De bijbelgeloovige staat aanvankelijk op het standpunt, dat het streven van het Collectivisme — een stelsel, dat voor socialisatie van de productie-middelen opkomt en dat de heele economische orde door de gemeenschap wil laten regelen, — niet verenigbaar is met den bijbel. Hij moet van dit standpunt afgebracht worden, en het is wonderlijk om na te gaan, welke vreemde elementen daarbij in het debat ter sprake gebracht worden.

„Bijbelgeloovige: En toch vind ik in het Nieuwe Testament een uitspraak, die mij doodlijk toeschijnt voor uw beweging. Gij wilt de armoede doen eindigen, maar Jezus zegt: De armen zijn altijd met u. Welnu, al moet ik toegeven, dat uw theorie zeer aannemelijk is, zelfs bewonderenswaardig, hoe kan iemand, die zooals ik zijn volkomen geloof in den bijbel heeft, over deze eenvoudige woorden heenstappen?

Smit: Deed Christus ook Zijn volgelingen niet bidden: Uw koninkrijk kome, Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, zoo ook op de aarde. Geloof jij, dat er armoede is in den hemel?

Bijbelgeloovige: Natuurlijk niet!

Smit: Dan moet u óf aannemen, dat Christus leerde aan Zijn volgelingen om te bidden om iets, dat toch nooit zou kunnen worden verwezenlijkt, óf aanvaarden, dat Hij den tijd voor oogen had, waarin armoede zoowel als andere nooden en gebreken, op aarde zullen zijn opgeheven.

POPULAIR-WETEN - SCHADDELUKE SCHETSEN

Geestelijke volksgezondheid.

IX.

Verandering op cultureel gebied.

De toename van het aantal geestelijk minderwaardigen, hoewel op zichzelf natuurlijk een ongunstig verschijnsel, zou de gemoederen niet zoo hevig verontrust hebben, indien niet tevens geconstateerd was een belangrijk verschil in vruchtbaarheid tusschen de z.g.n. meer en minder begaafden. Het is namelijk een bekend feit, dat den laatsten tijd in alle cultuurlanden de geboortecijfers sterk dalen. De bewuste geboortebepaling, begonnen in de kringen der hogere standen, is tot alle lagen der bevolking doorgedrongen om eerst halt te houden bij de allerdiepste lagen der maatschappij, die uit den aard der zaak het grootste percentage der geestelijk minderwaardigen vormen. Onder alle volkeren is tegenwoordig het kindergetal omgekeerd evenredig aan het sociale prestatievermogen der ouders. Uit de veelheid der cijfers op dit gebied mogen de volgende getallen daarvan een indruk geven.

Prof. Steinmetz¹⁾ heeft in 1904 de volgende tabel gegeven:

¹⁾ Geciteerd naar Dr. M. A. van Herwerden: Erfelijkheid bij den mensch en Eugenetica, blz. 410.

Bijbelgeloovige: Ik moet bekennen, dat deze uitlegging nieuw voor mij is.

Wij willen op dit punt de samenspraak een oogenblik onderbreken.

Men kan niet zeggen, dat de „Bijbelgeloovige” het den heer Smit bijzonder moeilijk maakt. De eenige tekst, dien hij naar voren brengt om bezwaren tegen het Collectivisme in te brengen, is de bovenaangehaalde „De armen zijn altijd met u”. Hij had werkelijk nog wel iets anders in het midden kunnen brengen. Al heeft de heer Smit het dus gemakkelijk, toch is het wonderlijk welke kromme sprongen hij nog maakt.

Uit het feit, dat er geen armoede in den hemel is, wordt met behulp van de derde bede van het Onze Vader afgeleid, dat de armoede ook eens op aarde zal moeten verdwijnen. Anders had deze bede immers geen zin.

Wij zouden echter evengoed een andere willekeurige conclusie hier kunnen trekken. „Geloof je, dat er huwelijksleven in den hemel is? Natuurlijk niet zal de „Bijbelgeloovige” moeten zeggen. En Smit kan dan deze conclusie trekken: Christus heeft Zijn volgelingen den tijd voor oogen gesteld waarin het huwelijk op aarde zal zijn verdwenen. Ieder voelt de dwaasheid van deze redeneermethode. Als de „Bijbelgeloovige” verklaart: Ik moet bekennen, dat deze uitlegging nieuw voor mij is, dan zullen we dit moeten beamen. De eenvoudige uiteenzetting van den H. Catechismus helpt ons hier al op den goeden weg.

Men leze slechts een gedeelte van antw. 124: Geef dat wij... Uw wil, die alleen goed is, zonder eenig tegen spreken gehoorzaam zijn; opdat alzoo een iegelijk zijn Ambt en beriep zoo gewilliglijk en getrouw moge bedienen als de engelen in den hemel doen.

„Bijbelgeloovige: Maar gij ontkent dus niet, dat deze tekst (zie boven) een profetie is?

Smit: Ontkennen? Natuurlijk ontkent ik dat! Het hechten van een profetische beteekenis aan de volkomen duidelijke uitdrukking: de armen zijn altijd met u — is, — u houde het mij ten goede — een van de belachelijkste misvattingen, die er ooit geweest zijn. Christus nam hier den korten duur van zijn eigen verblijf op aarde in aanmerking, in vergelijking met het betrekkelijk blijvend karakter van de armoede. Veronderstellen we eens, dat iemand, sprekende over twee van zijn kantoorbedienden, zegt, dat Jan nogal onbestendig is, maar dat men Piet altijd aan zijn lessenaar vinden kan. Moet men dit dan zoo uitleggen, dat hij meent, dat Piet tot in alle eeuwigheid op zijn post zal zijn? Het is duidelijk, dat hij het woord „altijd” in betrekkelijken zin gebruikte, zooals het dagelijks in alle talen duizenden malen gebruikt wordt, tegen een enkelen keer, dat men er inderdaad eeuwig mede bedoelt. Gij deed beter met naar uw huis te gaan, neer te knielen en vergeving te vragen; want als er zoiets bestaat als godslastering, dan is die stellig aanwezig, wanneer men den grooten Apostel voor broederschap onder de menschen aanhaalt als getuige tegen de opheffing der armoede.”

Hoe willekeurig hier met dezen tekst wordt omgesprongen, blijkt duidelijk als wij het Schriftgedeelte opslaan, waaruit deze tekst werd genomen. De woorden zijn te vinden in de bekende geschiedenis van den maaltijd te Bethanië, waarbij Maria komt om Jezus te zalven met zeer kostelijke zalf. Matth. 26: 6—13; Marc. 14: 3—9 en Joh. 12: 1—8.

Wanneer Christus deze woorden spreekt, treedt Hij als Koning, met Konings gezag, op. Hij eischt de hulde van deze vrouw voor zich, nu Hij op het punt staat zijn leven over te geven tot den kruisdood. Willen de discipelen de nardus te gelde maken, om van de opbrengst de armen te kunnen verzorgen, Christus laat in dat oogenblik Zijn Koningsrechten gelden. Gaat de Koning in het koninkrijk der hemelen niet boven de onderdanen van dat rijk? Maar toch denkt de Heere ook aan de onderdanen. „Hij laat voor altijd ruimte voor den pries-

terlijken dienst der barmhartigheid: „De armen hebt gij altijd met u!” (Schilder).

Het gaat hier dus niet over een vergelijking van den korten duur van Christus’ leven op aarde tegenover het betrekkelijk blijvend karakter van de armoede, zooals de heer Smit ons wil doen gelooven, maar het gaat hier over de tegenstelling tusschen den Koning, die zich schikken gaat tot den kruisdood en de onderdanen, die ook — maar na den Koning — verzorgd zullen moeten worden.

Zoo gaat de dialoog tusschen Smit en den Bijbelgeloovige nog eenigen tijd verder. In het voorbijgaan wordt ook nog een en ander gezegd over het duizendjarig rijk. Tenslotte maakt de Bijbelgeloovige deze opmerking: Weet u wat mij eigenlijk nog het meest heeft getroffen in uw woorden? Dat is de religieuze toon!

Nu is Smit waar hij wezen wil. Vreugdevol besluit hij het gesprek, waarin de bijbelgeloovige volkomen overtuigd werd van de goede bedoelingen van de Collectivisten: „Alle Collectivisten zijn religieuze menschen!” Is het niet prachtig? Het aantal „religieuze menschen” is op de wereld dus weer grooter geworden.

Misschien vraagt iemand zich af of het nog noodig is te waarschuwen tegen zulk een beweging. Wij zouden wenschen, dat wij evenmin de noodzakelijkheid daarvan inzagen. Helaas, is deze voorloopig nog aanwezig. Het blijkt gedurig, dat zelfs ambtsdragers in de kerk gemakkelijk een tijdlang onder den invloed kunnen komen van de handige propaganda van de Bellamyenen.

En dus moet waarschuwend den vinger worden opgeheven.

H. M.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

In hartelijken dank ontvangen:

11.— van J. v. W. te Vleuten, 11.— van F. B.-K. te H. (Fr.), 15.— van N. J. E. B. te G. („het zaadje worde een boom”).

K. SCHILDER. Giro 127278.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XIII.) Van de Wet.

148. Hebben Christenen, die in ’t verbond Gods reeds zijn opgenomen, ook de leer van de Tien Geboden nog noodig?

Zeer zeker. De Wet Gods toch moet zoowel aan hen, die door ’t Evangelie bekeerd zijn, als aan de nog niet bekeerden gepredikt worden.

149. Waarom wordt de Wet vóór het Evangelie gepredikt aan de nog niet bekeerden?

Opdat zij door de kennis van de zonde en den toorn Gods verschrikt, opgewekt worden om de verlossing te zoeken en voorbereid worden om het Evangelie te hooren en zich tot God te bekeeren.

150. Waarom moet (de Wet), nadat het Evangelie gepredikt is, ook aan bekeerden voorgesteld worden?

Ten eerste, opdat zij leeren, welke diensten God goedkeurt en van Zijn bondgenooten vordert.

Daarna, opdat zij, ziende hoe ver zij in dit leven nog verwijderd zijn van de volmaakte vervulling der Wet, zich nederig zullen houden en naar ’t hemelsche leven verlangen.

151. Waarom worden wij tot de (onderhouding der) Tien Geboden verplicht, daar Christus de Wet heeft afgeschaft?

De burgerlijke en ceremoniële wetten van Mozes heeft Christus zó opgeheven, dat niemand langer verplicht wordt ze te onderhouden. Zelfs is het niet geoorloofd de ceremoniën, die de toekomstige openbaring van Christus afbeeldden, in de Kerk te herstellen.

Maar de Tien Geboden heeft Hij zó afgeschaft voor wie in Hem gelooven, dat zij hen niet langer veroordeelen, maar wij zijn zooveel te meer gehoorzaamheid aan haar verschuldigd, naarmate Gods genade in Christus thans klaarder (duidelijker) jegens ons is.

In ons land is het Sanders⁴⁾ geweest, die den voortgang der geboortebepaling, naarmate de beschaving en ontwikkeling voortschrijden, heeft aangetoond. Bij zijn onderzoek omtrent het afnemend geboortecijfer in Rotterdam gedurende de laatste 50 jaar (1879—1929) kwam hij tot de volgende conclusie: ambtenaren hebben het kleinste aantal kinderen; dan komen de hogere intellectuelen, gevolgd door de geschoolde arbeiders, de beroepsarbeiders en de winkeliers, en ten slotte de ongeschoolde arbeiders.

Ook Waterink⁵⁾ heeft, zij het op kleine schaal, proeven in deze richting genomen. Hij stelde een onderzoek in bij een groep van 25 kinderen, die allen bovenmiddelmatig intelligent waren en bij een groep van 40 kinderen, die óf zelf met de justitie in aanraking waren geweest, óf uit een familie kwamen, waarin meer dan 3 gevallen van achterlijkheid bekend waren.

De kinderen van de eerste groep kwamen achtereenvolgens uit gezinnen aldus samengesteld:

1 uit een gezin van 9 kinderen,	
2 „ „ „ „ 6 „	
3 „ „ „ „ 5 „	
2 „ „ „ „ 4 „	
11 „ „ „ „ 3 „	
4 „ „ „ „ 2 „	
2 „ „ „ „ 1 kind.	

Het gemiddelde kindertal was dus ongeveer 3.5.

⁴⁾ Dr. J. Sanders: The declining birthrate in Rotterdam's-Gravenhage, 1931.

⁵⁾ Prof. Dr. J. Waterink: Taak en principieel karakter der psychische hygiëne. Geschr. van De Ver. voor Geestelijke Volksgezondheid op Geref. grondslag, blz. 4.

152. Hoe... Zij bevat... tweede uit z...

153. Wat... Hoe wij n... Gódt.

154. Wat... Hoe wij n... de menscheit

155. Wat... Hoor Isra... het land van... Gij zult ge... hebben.

156. W... Dat wij d... niet nalaten

157. Wel... bewezen m... Dat wij i... erkennen, a... looven, op... Hem alles g... en vreezen, duld dragen

158. Als... handelt hij... Niet mini... niet voor... gegeven he... haald en v... maar datge... pen zijn. T... Abraham en... die het nat... R.

1) Cultus... 2) Vgl. G...

LITE

In hetz... (Sept. afl... door ons... boek van... een In N...

Wij wil... een te co... wink niet... Johan... felle nat... ster te k... „star-Cal... deze krie... lijke erfe... Het do... te hoore... nen”. Hij... strekt ni... Schendel... noodlotsl... Hij zeg... en Duive... is een le... „Nieman...

Bij de... als volgt

Het ge... Nu zijn... eenigszin... begint de... door te... neiging... breiden... ten opzic... tendenz... het niet... het mee... ciaal bij... het z.g.n... Dat de o... juist ha... zelfkant... toegesch... mensche... gingen e... beperke...

152. Hoeveel deelen heeft de Wet der Tien Geboden? Zij bevat twee tafelen, waarvan de eerste uit vier, de tweede uit zes geboden bestaat.

153. Wat leert de eerste tafel? Hoe wij moeten zijn en ons moeten gedragen jegens God.

154. Wat de tweede? Hoe wij moeten zijn en ons moeten gedragen jegens de menschen.

155. Wat is het eerste gebod? Hoor Israël: Ik ben de Heere Uw God, die u uit het land van Egypte, uit het diensthuis, heb uitgeleid. Gij zult geen vreemde goden voor Mijn aangezicht hebben.

156. Wat verbiedt God door dit gebod? Dat wij den dienst¹⁾, dien wij Hem verschuldigd zijn, niet nalaten noch aan een ander bewijzen.

157. Welke is de dienst, die naar Zijn bevel Hem beezen moet worden?

Dat wij Hem naar Zijn eigen Woord als onzen God erkennen, aan geheel Zijn Woord zoo vast mogelijk gelooven, op Hem alléén al ons vertrouwen stellen, van Hem alles goeds verwachten, Hem boven alles liefhebben en vreezen, ons voor Hem verootmoedigen, en met geduld dragen alles wat Hij ons aandoet of oplegt.

158. Als Mozes het Israëlitische volk aanspreekt, handelt hij dan ook met ons?

Niet minder dan met hen. Ten eerste, omdat God toen niet voor 'teerst de Wet, in de Tien Geboden vervat, gegeven heeft, maar Hij heeft voor het volk Israël herhaald en verklaard, niet alleen wat Hij van hen eischt, maar datgene, waartoe alle redelijke schepselen geschapen zijn. Ten tweede, wij zijn de geestelijke zonen van Abraham en Israël, naardien wij Christus zijn ingevoegd, die het natuurlijke zaad van Abraham is²⁾.

R.

G. B.

1) Cultus.

2) Vgl. Galaten III.

LITERATUUR EN KUNST

De kunst en de Kerk.

II.

In hetzelfde nummer van het „Critisch Bulletin“ (Sept. afl. 1938), waarin Mr. Roel Houwink zijn door ons gewraakte kritiek geeft op het Gedenkboek van Abraham Kuiper, geeft Johan Theunisz een In Memoriam van Alie van Wijhe-Smeding.

Wij willen hierover iets vertellen — om dan meteen te constateeren in welk gezelschap Roel Houwink niet versmaadt te verkeer.

Johan Theunisz meent den heftigen aard en de felle natuur van deze, onlangs overleden, schrijver te kunnen verklaren uit haar afkomst uit de „star-Calvinistische kringen“. Hij zegt: „Men moet deze kringen kennen, om te weten, welke geestelijke erfenis deze vrouw mee kreeg in het leven“.

Het doet een beetje grappig aan dezen kriticus te hooren zeggen: „Men moet die kringen kennen“. Hij zelf geeft duidelijk blijk, dat hij ze volstrekt niet kent. Evenmin als b.v. Arthur van Schendel, van wien gezegd wordt, dat hij in zijn noodlotsboeken Calvinistische menschen teekent.

Hij zegt: „Dat al maar weer praten over God en Duivel (duivel met een hoofdletter! van R.) dat is een legaat van haar voorvaderen“. En verder: „Niemand zal er van droomen haar tot de christe-

Bij de tweede groep kinderen waren de getallen als volgt:

1	niet een gezin met 14 kinderen,
2	„ „ „ „ 12 „
1	„ „ „ „ 11 „
4	„ „ „ „ 10 „
2	„ „ „ „ 9 „
7	„ „ „ „ 8 „
15	„ „ „ „ 7 „
3	„ „ „ „ 6 „
1	„ „ „ „ 5 „
2	„ „ „ „ 3 „
1	„ „ „ „ 2 „
1	„ „ „ „ 1 kind.

Het gemiddeld kindertal bedroeg hier dus 7.5. Nu zijn de laatste jaren deze verhoudingen wel eenigszins gewijzigd. Bij de sociaal lagere klassen begint de bewuste geboortebepijking meer en meer door te dringen, terwijl bij de hogere klassen de neiging bestaat hier en daar het kindertal uit te breiden. Hoewel er dus in de verschillende klassen ten opzichte van de geboortefrequentie een zekere tendenz tot nivellering valt waar te nemen, blijft het niettemin een feit, dat het kinderrijke gezin het meest voorkomt in de lagere klassen en speciaal bij de allerdiepste lagen der maatschappij. Het z.g.n. lomp-proletariaat, de minst begaafden. Dat de opzettelijke verhindering van zwangerschap juist halt houdt bij de personen, die aan den zelfkant der beschaving leven, wordt algemeen toegeschreven aan de omstandigheid, dat deze menschen niet door moreele of sociale overwegingen er toe gebracht worden hun progenituur te beperken.

lijke schrijvers te rekenen, maar van haar eerste tot haar laatste boek is haar werk calvinistisch... „Ja, u moet die Calvinistische kringen kennen, ziet u!“

Waar dat Calvinisme dan wel uit bestaat? Johan Theunisz zal het u vertellen:

„Zooals haar figuren steeds iets gemartelds hadden, als verscheurd werden door folterende onzekerheden, knagingen, wroegingen, onbekende dreigingen, als gebukt gingen onder een noodlot, onder hun praedestinatie, zoo ging Alie Smeding zelf door het leven...“

Nu weten we het: noodlot en praedestinatie. Dat is immers het hart van het Calvinisme?

Maar we gaan verder: „Haar calvinistische visie maakte, dat elke lieflijkheid, elke zonnigheid, elke onbevangenheid miste...“

Je moet die calvinistische kringen kennen om het zoo precies te kunnen zeggen.

Vlak onder die pracht-karakteriseering van het Calvinisme geeft Mr. Roel Houwink in hetzelfde tijdschrift zijn kritiek op het gedenkboek van Dr. Kuiper. Wij zouden hem graag willen vragen: Wat zegt gij van al dit fraais van Johan Theunisz, Mr. Houwink? Schrijf daar nu eens over in „Opwaartsche Wegen“.

Maar wij zouden hier niet schrijven over het dwaze Zerrbild, dat Johan Theunisz van het Calvinisme geeft — het is trouwens verre van oorspronkelijk — indien in onzen eigen kring van Protestantische letterkundigen, bij sommigen niet een zelfde kopschuwheid bestond om tot dien Calvinistischen kring gerekend te worden.

Het is toch wel het ergste wat je overkomen kan, om voor bekrompen, burgerlijk door te gaan, verward te zijn in dogma's en kerkelijke belijdenissen.

Kerk en dogma hebben in onzen kring bij heel wat jongeren hun waarde ingeboet. En vooral bij onze jong-Protestantsche dichters.

De kunstzinnige christen, die bij inspiratie leeft, kan zich niet gemakkelijk wringen in het keurs van den ietwat bekrompen kerkelijken mensch. Twee maal per Zondag naar de kerk, iedereen dag twee of drie maal den Bijbel lezen, dat zijn zoo van die dingen, die „burgerlijk“ heeten en dat verburgerlijkte christendom heeft dat misschien wel noodig, maar de „kunstenaar“ staat daar toch boven. Zijn blik is ruimer en zoekt bredere horizonten af.

De kunst leeft uit „eigen innerlijke wetten“. En ach, daar legt de bloemlezing uit het werk der „Jong-Protestantsche Christenen“ dan ook wel getuigenis van af.

Leest men dezen bundel door, dan valt het groote meerendeel al direct geheel buiten beschouwing, omdat dat deel noch protestantsch, noch christelijk is.

Zij konden evengoed in elken niet-christelijken of niet-protestantschen bundel een plaats gevonden hebben.

Maar wat schiel er dan over? Het is niet veel en wat nog christelijk heeten mag, accentueert onze bezwaren.

Luister eens naar Muus Jacobse, den auteur van „Het derde Réveil“, als hij dichten gaat van den dronken Noach:

„Jafel en Sem zagen het wel en zwegen, Maar Cham, brave burger, kan er niet tegen, En Cham dacht: Wat een rare vent! en lachte.“

Het gevolg van dit verschijnsel, gedifferentieerde geboorten-frequentie genaamd, is een groot verschil in vruchtbaarheid tusschen de meer en de minder begaafden. En deze wanverhouding tusschen de geestelijk meer- en de geestelijk minderwaardigen wordt nog verscherpt door de omstandigheid, dat de betekenis der beperking van minderwaardige elementen, die vroeger door ziekte en sterfte onopzettelijk plaatsvond, belangrijk is achteruitgegaan. De mortaliteit toch is, dank zij den vooruitgang der medische wetenschap, de laatste decennien aanzienlijk gedaald, met name de zuigelingensterfte. Dat deze verminderde sterfte, in 't bijzonder de lage kindersterfte, vooral ten goede is gekomen aan de zwakken is vrijwel zeker. In plaats dus, dat de lichamelijke en geestelijk minderwaardigen vroegtijdig bezwijken, gelijk dit destijds het geval was, blijven zij thans in leven, komen dikwijls ten huwelijck en krijgen een talrijk, niet zoo zelden eveneens minderwaardig, nageslacht.

Deze beide veranderingen in de wijze, waarop de bevolking wordt samengesteld, zoowel bewuste geboortebepijking der meer begaafden als de verhoogde levenskansen van al hetgeen zwak en minderwaardig is, hebben tot gevolg een achteruitgaan van de kwalitatieve samenstelling der bevolking.

De betekenis van een dergelijke kwalitatieve degeneratie wordt duidelijk wanneer men bedenkt, dat een deel van die geestelijk minderwaardigen in hun verder leven veel eerder tot landlooperij, alcoholisme, pauperisme, misdaad, prostitutie, enz. zal komen dan de personen met gemiddeld normale geestvermogens.

En het is niet gemakkelijk den viciëusen cirkel:

Daarom zal Cham vervloekt zijn, al de dagen. Hij zal zijn teeken op zijn voorhoofd dragen, En alle dichters zullen hem verachten.“

Om misverstand te voorkomen merken wij op, dat men niet moet denken bij het lezen van de gedichten van Muus Jacobse over Bijbelsche figuren, dat hij Bijbelsche geschiedenis geeft.

Het zijn „allerindividueelste impressies“ die hij in zijn sonnetten uitzingt, naar „aanleiding“ van Bijbelsche personen. Meer niet. Men zou zich licht kunnen vergissen.

Maar ook zoo zegt dat „brave burger“ als epitheton ornans bij den naam van Cham ons heel wat. En alle dichters kunnen welhaast niet anders doen dan dien „braven burger“ verachten.

Maar Calvinistisch is deze poëzie niet, al moge ze dan Protestantisch-Christelijk heeten.

P. Minderaa geeft in deze bloemlezing een Kerstliedje voor 1935.

Hierin worden ontroerende en treffende dingen gezegd en het is een der sporadisch voorkomende verzen, waarin ook iets over de Kerk gezegd wordt. Maar hoe?

Hij bidt het Kindeke:

„Laat alle sterren kwinkelen, maar doe de deftige predikheeren vergeten, wat ze preeken moeten, om u als kindertjes te groeten...“

Natuurlijk kan de bedoeling opperbest zijn en deze zal dat ook wel zijn, maar als er direct onder volgt:

„Daal uit de wolken, eeuwig lied en kind, vergeet de dichters niet...“

dan is er plaats voor de vraag aan Minderaa: „Waarom bidt gij niet of de dichters hun verzen maken vergeten mogen op Kerstmis. Waarom de dominé's wel en gij niet?“

Wel natuurlijk, dat dichterschap, dat is een genade van God, dat is hoogste inspiratie! Hoe kan een dichter dan zwijgen op het Kerstfeest? Het zou miskenning van het Goddelijke ambt zijn, dat de dichter ontvangen heeft.

Ach ja, maar die deftige predikheeren, die zijn maar dominé's. Hoe kunnen die menschen op Kerstfeest spreken van een „ambtsopdracht“?

Dat moge Protestantisch-Christelijk heeten, Calvinistisch is deze opvatting zeker niet.

En G. J. Peelen weet in dezen bundel met de Kerk ook al geen raad. Hij heeft het over den „Nationale Bid- en Boetedag“ en zegt er dit van:

„... Maar nu de koersen en de dividenden gaan sinken en de loonen dalen moeten, nu ieder aan het eind van zijn Latijn en zonder hoop meer is, en zelfs Colijn geen kans meer ziet malaise af te wenden nu wordt het tijd voor smeekgebed en boete...“

Ik denk aan het gebed van Salomo bij de inwijding van den tempel, hoe deze den boetedag van Gods volk, van Gods Kerk voor Gods Aangezicht bracht: „... indien dat Volk gezondigd heeft...“

Ik weet het wel, Minderaa meent het best, natuurlijk, maar Calvinistisch is zijn visie op de kerk niet.

Ik geloof, dat hier de grootste fout ligt bij de meesten van onze „Jong-Protestantsche dichters“: zij hebben geen Kerkbegrip meer.

In heel deze bloemlezing, die representatief moet heeten voor de productie van onze jonge christelijke dichters, is met geen woord gerept over de heerlijkheid der Kerk, zooals ze geschonken is

zwakzinnigheid — armoede — misdaad — prostitutie — venerische infectie — alcoholisme — psychopathie — zwakzinnigheid te doorbreken. Met de zwakzinnigheid n.l. hangen allerlei verschijnselen samen; zij is de oorzaak van gezinsverwaarloozing, van veel armoede; zij vormt vaak de bron voor prostitutie. Alcoholisme bevordert misdadigheid en lichtzinnigheid; dit laatste heeft vaak ten gevolge ongeoorloofde geslachtsgemeenschap, wat op zijn beurt de bron kan worden voor venerische ziekten. Geslachtsziekten hebben o.m. tot gevolg halfblindheid, doofheid, zwakzinnigheid of achterlijkheid; dit laatste voert tot lage loonen, ontslag uit het werk en armoede. Omgekeerd dragen zwakzinnigheid en achterlijkheid bij tot de verbreiding van venerische ziekten en alcoholisme en bevordert armoede prostitutie en misdadigheid, terwijl alcoholisme of direct of als andere vorm van psychopathie de voorlooper is van idiotie, zwakzinnigheid en krankzinnigheid en met deze laatste voert het tot gezinsverwaarloozing en pauperisme. Inderdaad een vlechtwerk van sociale ellende, dat buitengewoon moeilijk te ontwarren is, omdat de eene draad zoo vast aan de andere is gehecht en het slechte materiaal zoo moeilijk door beter is te vervangen.“

Gelukkig zijn in de laatste jaren de oogen voor deze problemen opengestaan, waardoor vanzelf de zorg voor geestelijke volksgezondheid in het midden van de belangstelling kwam te staan.

D. A. C. D.

6) Vgl. Dr. P. J. Waardenburg: Eugense, medisch-maatschappelijk belicht. Geschriften van de Ned. Herv. Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid, I, blz. 99.